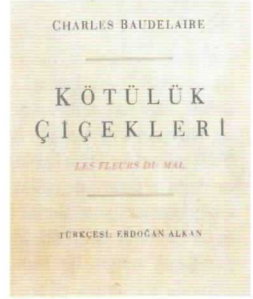

edebiyat seçkileri...

CHARLES BAUDELAIRE

"Kötülük Çiçekleri"

Charles Baudelaire düşünceleri ve sanatıyla kendinden sonraki nesilleri en çok etkileyen yazarların başında gelir. Türk edebiyatını en çok etkileyen yazar da yine Baudelaire'dir. Yahya Kemal'in "gelmiş geçmiş şairlerin en büyüğü" dediği Baudelaire, Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl gibi yazarımızı da etkilemiştir. Bu etkileşim o denli fazladır ki, bu yazarların kimi mısraları Baudelaire'den bire bir tercüme gibidir. 1821 yılında Paris'te doğan Baudelaire kısa sayılabilecek bir ömre (46 yıl) birçok edebi şaheser ıstırdırıştır. Bunların başında ise hiç şüphesiz "Kötülük Çiçekleri" gelmektedir. "Paris Sıkıntısı", "Apaçık Yüreğim" gibi eserleri de dilimize çevrilmiş olan Baudelaire üzerine yazılmış birçok eser de mevcuttur. Erdoğan Alkan, Sait Maden gibi isimler başta olmak üzere birçok şair, çevirmen ve edebiyat araştırmacısı Baudelaire üzerine önemli çalışmalar yapmış, eserlerini dilimize çevirmiş ve yazar hakkında ayrıntılı bilgileri de okurlara sunmuşlardır.

Gençliğinde romantizm akımına yakın olan Baudelaire daha sonra sembolizme kaymıştır. Ancak yine de Baudelaire'in şiirlerini kesin olarak bir akıma bağlamak zordur. Yaşadığı dönemde, bu akımların çok keskin çizgilerle birbirinden ayrıldığını düşünürsek, Baudelaire kadar özgün olabilmenin o dönem için ne kadar zor olduğunu görürüz. Romantizmin en büyük ismi Victor Hugo, gerçekçiliğin en önemli isimlerinden Balzac

ve sembolizmin kurucusu olarak gösterilen Mallarmé, Baudelaire döneminin ve yaşadığı şehrin yazarlarıdır.

19.yy. başlarında İngiliz aristokratlarının ortaya çıkarttıkları "Dandizm" akımının Fransa'daki sözcüsü olan Baudelaire, bu felsefe doğrultusunda kendisini başkalarından üstün ve asil olarak görmüştür. Her türlü güzelliği hak ettiğine inanan bir dandi olarak yaşayabilmesi için epeyce parası ve vakti olmalıydı. Ancak, üstün sanatı ona yaşadığı dönemde de belirli bir ün ve para kazandırdıysa da bu, hayalini kurduğu yaşamı yaşaması için yeterli değildi. Altı yaşındayken kaybettiği babasının mirasını kullanma hakkını elde eder etmez tam bir bohem hayatı yaşamaya başlamış, ancak annesi bütün parasını yitirmesin diye mirasa yasal tedbir koydurunca şair büyük hayal kırıklığı yaşamıştır. Buna rağmen Baudelaire annesini her şeyden çok sevmeye devam etmiş ve onun için yazdığı "Balkon" adlı şiiri ile bu sevgisini ölümsüzleştirmiştir.

Baudelaire, hayatına giren kadınlardan çok etkilenmiş, onlar için en güzel şiirlerini kaleme almıştır. Güzelliğe hayran olan Baudelaire, güzelliği en büyük erdemlerden biri saymış ve ona övgüler düzmüştür.

Yazarın eserlerine şiirleriyle başlamanızı tavsiye ederiz, çünkü Baudelaire bir şair olarak büyük bir isimdir. Düz yazılarında ise edebiyattan çok, yaşama bakışını bulmak mümkündür.

edebiyat seçkileri...

GOETHE

"Faust"

"Faust" edebiyat dünyasının en önemli yapıtlarından biridir. Çok yönlü bir entellektüel ve sanatçı olan Goethe, çeşitli alanlarda birçok eser vermiş olsa da, onu edebiyat ve düşünce tarihinde çok önemli bir yere getiren ve Goethe denildiğinde akla gelen iki başyapıtı vardır. Bunlar "Genç Werther'in Acıları" ile "Faust"tur.

23 Ağustos 1749 tarihinde Frankfurt'ta doğan Goethe, varlıklı bir ailenin çocuğu olduğu için çok iyi bir eğitim görmüştür. Gençliğinde hukuk eğitimini doktora kadar sürdüren sanatçı, bu dönemlerinde doğa bilimi, felsefe ve resim sanatına da ilgi duymuş ve bu alanlarda da eserler ortaya koymuştur. 1776 yılında Weimar Dükalığı'nda müşavirlik yapmaya başlayan Goethe, görevinden dolayı Weimar Tiyatrosu'ndan da sorumlu olmuştur. Sanatçı devlet görevini ömrünün sonuna, yani 22 Mart 1832 yılına kadar devam ettirmiştir.

Goethe'nin sanat yaşamını belirleyen önemli etken İtalya seyahati olmuştur. Sanatçı 1786-1788 yılları arasında kaldığı İtalya'da Antik Çağ eserlerini çok daha yakından tanıma şansına sahip olmuştur. Goethe'nin klasik dönemi bu seyahatin sonrasına rastlar. Hatırlanacağı gibi, klasisizm temellerini Antik Çağ'dan, Aristo'nun "Poetika" adlı eserinden almıştır. Goethe, batı kültürü ile ilgilendiği kadar doğu kültürü ile de çok yakından ilgilenmiştir.

"Faust" adlı eserini sanatçı oldukça genç yaşlarda yazmıştır. Eseri üzerine yıllarca çalışan sanatçı, olgunluk dönemlerinde eserini yeniden ele almıştır. Sanatçıyla birlikte büyüyen ve olgunlaşan bu esere Goethe kendinden o kadar çok şey katmıştır ki, sonunda yazar, kahramanı Faust'u halk söylencesinde olduğu gibi cehenneme göndermekten vazgeçmiştir. Klasik tragedya kurallarına göre de kahramanın ölmesi gerekiyordu aslında.

Eser bir ön oyunla başlar. Tiyatro müdürü, ozan ve bir palyaço halkın beğenisi ve gerçek sanat üzerine konuşurlar. Bu kısa önyayından sonra eser başlar ve Faust'un Mefistofeles (şeytan) ile gerilimli ilişkilerine tanıklık oluruz. Tanrı'dan sevdiği bir kulu olan Faust'u baştan çıkarmak için izin alır. Aslında güçlü bir karaktere sahip olan Faust başlarda Mefistofeles'e pek yüz vermez ancak Margarete'yi görüp ona aşık olunca Mefistofeles ile işbirliği yapmaya başlar. Bir kadın için ya da daha romantik bir deyişle aşk için ruhunu şeytana satan Faust'un öyküsüdür anlatılan.

Yaşadığı dönemde Alman düşünce ve edebiyatını derinden etkileyen, günümüzde ise edebiyat tarihinin en önemli yazarlarından biri olarak kabul edilen Goethe ile tanışmak için "Faust" ve "Genç Werther'in Acıları" adlı eserleri öncelikli olarak tavsiye ediyoruz.